

Elinkeinoalueiden ylikunnallinen kehittäminen kuntien raja-alueilla

Tiivistelmä

Tässä hanke-ehdotuksessa esitellään selvitysluonnos, jonka tavoitteena on esitellä jaettuja kannustimia ja hyötyjen jakamisen malleja, jotka edistävät ylikunnallisten elinkeinoaluehankkeiden toteutumista.

Yhteistyö kuntien raja-alueilla tehostaa resurssien käyttöä ja suunnittelua, mahdollistaa suurten tonttien sijoittelun ja laajemman vaikuttavuuden sekä

- Vähentää päällekkäisyyksiä infrastruktuurissa ja palveluissa.
- Tehostaa resurssien käyttöä
- Parantaa alueiden kilpailukykyä ja houkuttelevuutta.
- Luo yhteyden teollisuuspolitiikkaan ja vihreän siirtymän hankkeisiin sekä teollisuuspuistoihin.

Hankkeen tavoitteena on lisätä seutuyhteistyön mahdollisuuksia investointien houkuttelemisessa ja tukea vihreän siirtymän tavoitteita koordinoitulla kuntien yhteiskehittämisellä.

Hankkeen tuotos

Raportti: Kuntarajat ylittävien elinkeinoalueiden kehittämismalli - Toimintamallit ja suositukset

Dokumentti tarjoaa MAL-verkoston jäsenille toimintamalleja ja työkaluja kuntarajat ylittävien elinkeinoalueiden kehittämiseen. Se tukee kaupunkiseudun kuntien välistä yhteistyötä ja tehostaa resurssien käyttöä. Dokumentti hyödyttää ensisijaisesti kuntien ja kaupunkiseutujen maankäytön, elinkeinokehityksen ja strategisen suunnittelun asiantuntijoita.

Koostumus

1. Johdanto ja tausta
 - Toimintaympäristön kuvaus
 - Aiemmat kokemukset ja MAL-verkoston hankkeet (case GigaVaasa)
 - Kehittämistyön tavoitteet
2. Yhteistyömallit
 - Hallinnolliset rakenteet
 - Kustannusten ja hyötyjen jakamisen periaatteet
 - Päätöksentekoprosessit
3. Suunnittelun työkalut
 - Maankäytön suunnittelun koordinointi
 - Infrastruktuurin yhteensovittaminen ja tiedontuotanto
4. Toteutusmallit
 - Vaiheistus
 - Riskienhallinta
 - Seuranta ja arviointi
5. Suositukset ja johtopäätökset

Lähteet

- MAL-verkoston aiemmat selvitykset ja raportit, erityisesti Kaupunkiseutujen tulevaisuuden yritysalueiden kehittäminen -hanke (2018)
- Kirjallisuuskatsaus ja dokumenttianalyysi
- Työpajojen tulokset

Muoto ja esitystapa

Raportti PDF-dokumenttina ja PowerPoint-esitys keskeisistä tuloksista.

Hankkeen toteuttamiseen vaadittava osaaminen

Hankkeessa tarvittava osaaminen kattaa useita alueita, joihin seuduilta tarvitaan tukea. Näihin kuuluvat maankäytön suunnittelun asiantuntemus, elinkeinokehittämisen osaaminen, sekä seudullisen yhteistyön kokemukset.

Laatukriteerit

- Konkreettisuus ja käytännönläheisyys
- Yleistettävyyys eri kaupunkiseuduille
- Selkeä ja johdonmukainen esitystapa
- Toimintamallien toteuttamiskelpoisuus
- Yhteensopivuus MAL-verkoston strategisten tavoitteiden kanssa

Laadunvarmistusmenettelyyn kuuluu sisäinen katselmointi MAL-verkostossa, asiantuntijakommenttikierros jäsenistössä, työpajojen osallistujien palaute sekä ohjausryhmän hyväksyntä.

Laadunvarmistukseen vaadittava osaaminen sisältää seudullisen suunnittelun asiantuntemuksen, elinkeinokehittämisen osaamisen ja hallinnollisten prosessien tuntemuksen.

Laatuvastuut jakautuvat seuraavasti:

Tuottaja: MAL-verkoston koordinaatio

Katselmoijat: MAL-verkoston asiantuntijat, työpajoihin osallistuvat jäsenet

Hyväksyjä: MAL-verkoston ohjausryhmä

Perustelut hankkeen toteuttamiselle

- MAL-verkoston nelivuotisen strategian toteuttaminen.
- Kansallisesti strategisesti merkittävän vihreän siirtymän teollisuuden sijoittumisen tukeminen
- Kuntien välisen yhteistyön tehostaminen maankäytön alalla.
- Olemassa olevan infrastruktuurin tehokkaampi käyttö
- Tarve suuremmille, strategisesti sijoitetuille yritystonteille.
- Kuntatalouden haasteet ja päällekkäisen infrastruktuurin ja palvelujen vähentäminen

Odotetut hyödyt

MAL-verkoston osalta

- Vahvistunut asema seudullisen elinvoimaosaamisen kehittämisessä joka jatkaa Elinvoimaiset kaupunkiseudut teemaverkostossa käynnistynyttä työtä.
- Parempi kyky tukea kansallisia vihreän siirtymän tavoitteita

- Paremmat valmiudet jakaa parhaita käytäntöjä alueiden välillä
- Vahvempi yhteys kaupunkiseutukehityksen ja kansallisen teollisuuspolitiikan välillä.

Jäsenseuduille

- Jaettu oppiminen onnistuneista hankkeista
- Kehitysehdotuksia monimutkaisissa neuvotteluissa ja suunnitteluprosesseissa
- Työkalut resurssien ja hyötyjen jakamiseen
- Uusia konsepteja laajamittaisiin kehityshankkeisiin

Kansallinen kehitys

- Tehokkaampi teollisuuspolitiikan ja vihreää siirtymää koskevan politiikan täytäntöönpano
- Parempi koordinointi kunta- ja valtiotason suunnittelun välillä
- Kilpailukyvyn parantaminen ja tuki kansallisille tavoitteille
- Infrastruktuuri-investointien tehokkaampi käyttö

Hankkeen aikataulu

Q1 (tammi-maaliskuu)

- Alustava asiakirja-analyysi ja kirjallisuuskatsaus
- Työpajan rakenteen ja sisällön suunnittelu
- Keskeisten sidosryhmien ja osallistujien tunnistaminen

Q2 (huhti-kesäkuu)

- Ensimmäinen työpaja: Nykytilan analyysi ja aiemmista hankkeista saadut kokemukset
- Työpajan tulosten analysointi ja dokumentointi
- Jatketään asiakirjojen analysointia työpajojen näkemysten perusteella

Q3 (heinä-syyskuu)

- Toinen työpaja: Yhteistyömallien ja suositusten kehittäminen
- Ensimmäisten tulosten kokoaminen
- Sidosryhmien palautekierros

Q4 (loka-joulukuu)

- Lopullinen analyysi ja raportin laatiminen
- Täytäntöönpanosuositusten laatiminen
- Tulosten esittely MAL-vuosiseminaarissa

Kustannukset

Hanke toteutetaan ilman ministeriörahoitusta MAL-verkoston omana työnä.

Hankkeen välittömät kustannukset 2025

- Henkilöstön työtunnit: Arvioitu 2-3 henkilötyökuukautta jaettuna koko vuodelle.
- Työpajat pidetään verkossa ja tulokset esitellään muiden hankkeiden ohella vuosiseminaarissa

Resurssien jakaminen

- Hankkeen koordinointi: MAL-verkoston sisäinen työ
- Asiakirjojen analysointi: Sisäinen työ
- Työpajojen fasilitointi: Sisäinen työ
- Raportin kirjoittaminen ja muokkaaminen: Sisäinen työ yhdessä MAL-verkoston jäsenistöstä muodostetun projektiryhmän kanssa

Rahoituksen rakenne

- Hankkeen ydintyö katetaan nykyisestä MAL-verkoston budjetista.
- Ulkopuolista rahoitusta ei tarvita. Hanke toteutetaan nykyisten toimintamäärärahojen ja resurssien puitteissa, mikä edellyttää henkilöstön työajan huolellista suunnittelua, tehokasta työpajojen suunnittelua ja toteutusta, olemassa olevan materiaalin ja tietämyksen maksimaalista hyödyntämistä, sekä jäsenseutujen aktiivisuutta projektiryhmässä ja työpajoissa

Tehtävänkuvaukset

MAL-verkoston ohjausryhmä

- Projektin omistaja ja ylin päättävä taho
- Hyväksyy projektisuunnitelman ja lopputuotokset
- Kokoustiheys: projektin alussa ja lopussa

Projektipäällikkö

- Vastaa projektin operatiivisesta johtamisesta
- Koordinoi dokumenttianalyysiä ja työpajoja
- Vastaa aikataulusta ja resurssien käytöstä
- Raportoi ohjausryhmälle ja vastaa dokumentoinnista
- Viestintä MAL-verkoston olemassa olevissa kanavissa
- Työpanos: 5 htp/kk

Projektiryhmä

- Suunnittelee ja fasilitoi työpajat
- Työstää mallit ja suositukset
- Kommentoi tuotettuja malleja
- Työpanos: 1 htp/kk/henkilö

Seutuasiiantuntijat

- Osallistuu työpajoihin
- Tuo substanssiosaamista ja käytännön kokemusta
- Kommentoi tuotettuja malleja
- Toimii linkkinä omiin organisaatioihinsa
- Työpanos: 2 työpajaa + kommentointi

Suurimmat riskit

Strategiset riskit

- Riittämättömät resurssit kattavaan täytäntöönpanoon
- Seutujen (ja seudun sisällä kuntien) sitoutumisen taso vaihtelee
- Muutokset kansallisissa poliittisissa painopisteissä
- Kilpailu kaikkien muiden vihreään siirtymään liittyvien strategisten kehittämishankkeiden kanssa

Operatiiviset riskit

- Rajalliset henkilöstökapasiteetit
- Monimutkainen sidosryhmien hallinta
- Haasteellinen koordinointi eri alueilla
- Vaikea tasapaino eri kuntien etujen välillä seututasolla

Resurssiriskit

- Budjettirajoitukset
- Henkilöstön vaihtuvuus ja ajankäytön haasteet
- Seutujen asiantuntijaresurssien tiukat aikataulut